

Utrecht te Voet

Bezienswaardigheden route Waterlinie-Houtense Vlakte

Tolsteegbrug

Op de Tolsteegbrug heeft van oudsher de Tolsteegpoort gestaan. Nadat de stad Utrecht in 1122 stadsrechten kreeg, werd begonnen met de aanleg van een omwalling. De Tolsteegpoort was daar onderdeel van en vormde zo de oudste verdedigingslinie van de stad Utrecht. Toen tussen 1820 en 1830 de Nieuwe Hollandse Waterlinie de verdediging van de stad overnam, werden de stadsporten en muren gesloopt.

Kromme Rijn

Na de aanleg van een dam in 1122 bij Wijk bij Duurstede kabbelde de ooit zo onstuimige rivier de Kromme Rijn voortaan gezapig naar Utrecht. Het Rijnwater stroomde na 1122 via de Lek naar zee. De Kromme Rijn bleef een belangrijke stroom voor de afwatering en voor het lokale verkeer. Zo herinnert het jaagpad nog aan de trekschuiten die hier langs voeren. Rond 1870 werd de Kromme Rijn toevoerkanaal voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Lunet 1

Verscholen in het groen ligt vlak naast het pad Lunet 1. Dit is het meest noordelijk gelegen fort uit een rijtje van vier halve maanvormige ('lune') verdedigingswerken. Deze Lunetten waren bedoeld om het hooggelegen land tussen Utrecht en Houten te verdedigen. Ze zijn tussen 1822 en 1828 gebouwd. Tegenwoordig zijn alle vier de Lunetten eigendom van de gemeente Utrecht. Lunet I heeft een waardevolle kruidenvegetatie, er huizen vleermuizen en een imker houdt er bijen.

Verboden Kringen

In 1853 werd de zogenaamde 'kringenwet' in het leven geroepen: in drie cirkels van 300, 600 en 900 meter rondom een verdedigingswerk golden er strenge regels. Binnen de 300 meter mocht er niet gebouwd worden, tussen 300 en 600 meter alleen met brandbaar materiaal, zodat het schootsveld bijoorlogsdreiging snel schoon gemaakt kon worden. In deze zone staan nu nog steeds houten huizen. De Kringenwet – opgeheven in 1963 – heeft er onbedoeld voor gezorgd dat het gebied ten oosten van Utrecht onbebouwd is gebleven.

Rhijнауwen

Het toeval wilde dat tegen het jaar 1870 de uitvinding van de brisantgranaat samenviel met het gereedkomen van een van de grootste bomvrije forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie: Rhijнауwen. Het fort was daarmee niet meer bomvrij, omdat een aanval met de nieuwe granaat het bakstenen fort zou verpulveren. Gelukkig heeft er nooit een aanval plaats gevonden, zodat Rhijнауwen nu nog een van de best bewaarde forten van de Linie is.

Groepsschuilplaatsen

De laatste toevoeging aan de Nieuwe Hollandse Waterlinie waren de zogenaamde groepsschuilplaatsen. Ze zijn gebouwd in 1918 en in 1939/40. Op deze plek staan twee rijen schuilplaatsen uit 1918. Ze waren bedoeld om de soldaten een schuilplaats te bieden op de hooggelegen Houtense Vlakte tussen de forten Rhijнауwen en Vechten. Het grote aantal schuilplaatsen verraadt dat het hier gaat om een zwak punt in de Waterlinie.

Fort Vechten

Op de plek waar nu Fort Vechten ligt, stond in de Romeinse tijd ook al een fort: het Castellum Fectio. Het markeerde de noordgrens van het Romeinse Rijk. Aan de zuidkant van het fort is een replica van een Romeinse wachttoren te zien. Fort Vechten is na het opheffen van de militaire functie jarenlang door defensie gebruikt als centrale opslagplaats voor autobanden. Tegenwoordig wordt het fort beheerd door Stichting Werk aan de Linie.

Makeblijde

Op weg naar Houten passeert u de ingang van het bos Nieuw Wulven; in de toekomst zal deze route, die nu nog door Oud Wulven voert, door Nieuw Wulven lopen. Vlakbij Houten komt u langs het tuinarchitectuurpark Makeblijde, dé plek waar u kennis kunt maken met de hedendaagse Nederlandse tuin- en landschapsarchitectuur. Makeblijde is een experimenteel podium, waar ontwerpers alle vrijheid hebben en hun creativiteit niet aan banden wordt gelegd. Ieder tuinontwerp in Makeblijde heeft een uniek eigen karakter; variërend van experimenteel, spannend, strak met geometrische vormen tot klassiek met kleurrijke borders.